

הידוע של מקרא

פרשת בהעלותך

עוד צריך ביאור דמיד אח"כ כשכבר כן אומר הכתוב המועד שבו יעשו הפסח, דהיינו בארבעה עשר לחודש הזה בין הערבים, שוב אומר הכתוב שיעשו אותו במועדו, ולמאי שוב הוצרך הכתוב לומר כן.

ובאמת הקושיא קשה עוד יותר דלמאי בעינן כלל הפסוק דלעיל ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו, הרי די לומר בארבעה עשר יום לחודש הזה בין הערבים תעשו אותו במועדו, ולמאי בעינן הדגש מיוחד וחזרה ב' פעמים לומר דיעשו אותו במועדו.

עוד צריך ביאור מהו הכפל הלשונות תעשו תעשו, דבתחילה אמר הכתוב תעשו אותו במועדו ככל חקתיו וכו', ושוב בסוף הדברים אמר וככל משפטיו תעשו אותו, דלמה לא די לומר תעשו אותו במועדו ככל חקתיו וככל משפטיו.

עוד צריך ביאור מהו דחזר שוב הכתוב אח"כ לומר וידבר משה אל בני ישראל לעשות הפסח, דלמאי צריך לומר שבאמת דיבר משה אל ישראל כפי שנצטווה, הרי די למימר ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו בני ישראל, ובזה כבר נדע שעשה משה ציווי ה' למימר כן לבני ישראל, ולמאי בעינן לומר פסוק מיוחד דבאמת אמר משה הדבר לישראל, הרי גבי אהרן למעלה גבי בהעלותך את הנרות, על אף דמצינו שנאמר למשה דבר אל אהרן, לא

וידבר ה' אל משה במדבר סיני בשנה השנית וגו' ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו: בארבעה עשר יום בחודש הזה בין הערבים תעשו אותו במועדו ככל חקתיו וככל משפטיו תעשו אותו: וידבר משה אל בני ישראל לעשות הפסח: ויעשו את הפסח בראשון בארבעה עשר יום לחודש בין הערבים במדבר סיני ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו בני ישראל (ט, א – ה). צריך ביאור בכמה עניינים בפרשה זו של הפסח, בתחילה קשה ואפי' תימה מה דהתחיל הכתוב מיד שיעשו בני ישראל את הפסח במועדו, דהרי אפי' עדיין לא נאמר מתי הוא המועד לעשות הפסח, וכבר הקדים הכתוב לומר דיעשו אותו במועדו.

ובפרט יקשה דנראה דעיקר הדיבור שנצטווה משה לומר לישראל זהו על עשייתו במועדו, וצריך ביאור בזה.

עוד צריך ביאור הלשון שנקט הכתוב ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו, דמשמע שאין זה ציווי אלא שכך רוצה הקב"ה שיעשו בני ישראל את הפסח במועדו, דהרי אם היה זה ציווי היה לכתוב לומר את הפסח במועדו תעשו בני ישראל, וכפי שנקט הכתוב על המשך הדברים תעשו אותו במועדו ככל חקתיו וכו', ואם אין זה ציווי מה בא הכתוב לומר בזה.

חידוש

בהעלותך

של מקרא

מצינו שיכתוב הכתוב וידבר משה אל אהרן על כך, אלא די היה כמה שנכתב שם ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה, דממילא ידעינן דאמר לו משה אשר נצטוה, דממילא למה כאן היה צורך למימר וידבר משה וכו'.

עוד צריך ביאור למה גבי עשיית ישראל הפסח הוצרכו שוב לומר ויעשו את הפסח בראשון בארבעה עשר יום וכו', דלמאי הוצרכו למימר שוב המועד המדויק ודי היה לומר ויעשו את הפסח במועדו ככל אשר צוה ה' את משה.

עוד צריך ביאור למאי חזר הכתוב לומר כן עשו בני ישראל, הרי כבר נאמר ויעשו את הפסח ככל אשר צוה ה' את משה, ואיזה עשייה נוסף כמה שאמר הכתוב כן עשו.

ועיין ברש"י הק' שביאר דמה שאמר הכתוב ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו היינו אפי' בשבת ואפי' בטומאה.

ולפי זה אולי יש לומר דהיות ומיד אחר פסוקים אלו כתיב ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא, לכאורה יקשה דהרי הכתוב הדגיש לעיל דכן בעינן לעשותו במועדו ואפי' בטומאה וכדפירש ברש"י, וממילא מהו דאמר הכתוב ולא יכלו לעשות ביום ההוא ומשום דטמאים לנפש.

אלא דבאמת מה דהותר לעשותו בטומאה היינו בשנמאז הצבור, אבל ליחידים בטומאה לא הותרה ולכך לא יכלו לעשותו ביום ההוא.

וכדי שיבין וידע משה מדין זה דביחיד לא הותר בטומאה, לכך הדגיש לו הכתוב כבר בתחילה ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו, ומיד חזר הכתוב בארבעה עשר וכו' תעשו אותו במועדו ככל חקתיו וככל משפטיו תעשו אותו, היינו דמה שאמרנו לעשותו במועדו דווקא ככל חקתיו ודווקא באופן של תעשו אותו היינו הרבים יחד, כל ישראל הוא דיעשו במועדו דווקא ואפי' בטומאה, אבל היחיד לא.

אבל כיון שהיה חשש שלא יבינו ישראל חילוק זה דבטומאה הותרה רק בצבור ולא ביחיד, לכך ציווי ה' אל משה היה רק לומר להם לעשות הפסח וזמן הפסח, אבל דין זה של טומאה הותרה בצבור לא נצטוה לומר להם, אלא לדאוג שכך יהא דאם יארע שיהיו כולם טמאים שיעשוהו במועדו, אבל בלאו הכי הטמאים היחידים לא יעשו אותו, ולכך כשדבר להם משה לא מצינו שדבר להם על לעשות הפסח במועדו והיינו אפי' בטומאה, אלא רק לעשות הפסח והיינו מצות עשיית הפסח וזמנו, אבל ההיתר של טומאה לא מצינו שאמר להם.

וממילא בזה הוא גרם לויעשו את הפסח בראשון וכו' היינו בזמנו ככל אשר צוה ה' את משה, ונוסף בזה עוד עשייה נוספת שעשו ישראל כפי שצוהו ה' שהטמאים היחידים לא עשו הפסח בטומאה, ולכך אח"כ באו אליו הטמאים לנפש אדם שלא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא.

דממילא ניהא כל הקושיות דלעיל, דלכך בתחילת הדברים הקדים הקב"ה למשה העניין של ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו, אבל לא צוה לו שיאמר כן לבני ישראל, אלא שכך יהא, והציווי לומר

חידושו

בהעלותך

של מקרא

לישראל היה המשך הכתובים דהיינו בארבעה עשר יום לחודש הזה וכו', דממילא לכך לא קשה למה נכתב הא דמועדו קודם שנאמר הזמן, כיון דהא דמועדו אינו בכלל הציווי לומר להם.

ולכך גם לא נאמר פסוק זה בלשון ציווי אלא בלשון ויעשו היינו שכך יהא.

ולכך גם ניהא למה חזר הכתוב לומר תעשו אותו במועדו, היינו דיש צורך לעשותו בזמנו, אבל כאן לא נתחדש לעשותו בטומאה גם כן, דזה רק בהא דויעשו בני ישראל נתחדש כן, דכדי לחדש דבר זה יש צורך בפסוק מיוחד, דבלאו הכי לא היינו דורשים דהיינו אפי' בטומאה, אבל עניין זה לא נאמר לישראל וכו"ל.

וממילא גם ניהא הכפל לשון תעשו תעשו, היינו דמה שאמר להם תעשו אותו במועדו צריך שיעשוהו ככל חקתיו וככל משפטיו, היינו דהיחידים לא הותר להם בטומאה. וממילא גם ניהא למה היה צורך להדגיש הא דוידבר משה אל בני ישראל לעשות הפסח, מה שלא הוצרך במקומות אחרים וכגון הא דבהעלותך, דכאן הדגישו כן כדי שמכלל הן אתה שומע לאו, והיינו לומר דהא דמועדו לא אמר להם ומשום דלא נצטוו לומר להם וכדי שלא יטעו בזה.

וממילא בהא ניהא למה חזר הכתוב לומר הזמן של הפסח ויעשו את הפסח בראשון וכו', לומר דעשו במועד כפי שאמר הקב"ה, והיינו תעשו אותו במועדו, אבל לעומת זה הא דמועדו היינו בטומאה לא עשו, ומשום דביחידים טמאים איירי שם דאסורים בזה, וזהו דממשיך הכתוב שוב לומר כן עשו בני ישראל, לומר דגם עשייה זו שלא נצטוו בה וכדי שלא יטעו, גם עשו כדבעי, ומשום דזה לא נאמר להם, דממילא לא היה לטמאים הו"א לעשותו בטומאה.

ובזה מדויק הלשון כן עשו דמשמע ממילא בלא ציווי, אלא שעשו כן מעצמם וכו"ל.

וממילא לפי כל זה ניהא למה מיד ממשיך הכתוב בהא דטמאים לנפש דבזה איירי כל הפרשה כאן.

יוצא לאור ע"י הר"ר זלמן חיים הומינר הי"ו, מחבר גליון 'דפירשנו' על הדף היומי,
קרית קרעטשניף רחובות.

להנצחות ולרשימת תפוצה וכן לכל ענייני הגיליון ניתן לפנות למס' פאלפון 0533132203
או למייל sh0533132203@gmail.com